

Αθήνα, 24/05/2023
Αρ. Πρωτοκόλλου: 334412/25189/2023

Πληροφορίες: Ιωάννης Τσελεκίδης (τηλ.:2131306641)
e-mail: kp@synigoros.gr

Δ' Δ/νση Απονομής Συντάξεων & Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα

Υπόψιν Δ/ντριας

Φιλελλήνων 13-15

Αθήνα, 105 57

Θέμα: Κατάσχεση εις χείρας τρίτου για διατροφή από τη σύνταξη του κυρίου

Αξιότιμη κυρία

Ο Συνήγορος του Πολίτη παρέλαβε την αναφορά του κυρίου _____) ο οποίος ζητάει τη διαμεσολάβηση της Αρχής προκειμένου να διερευνηθεί η νομιμότητα της κράτησης ποσοστού _____ που υπερβαίνει το 50% από τη μηνιαία χορηγηθείσα σύνταξή του με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα επιβίωσης.

Ειδικότερα, όπως επισημαίνει ο πολίτης, από τον Ιανουάριο του 2022 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2022 η Δ' Δ/νση Απονομής Συντάξεων & Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα παρακρατούσε από τη μηνιαία σύνταξή του το ποσό _____ € για διατροφή, βάσει κατασχετηρίου για νείσιας τρίτου, δυνάμει της δικαστικής απόφασης _____ του Μονομελούς Πρωτοδικείου _____ ενώ για το 2023 εκδόθηκε νέο κατασχετήριο, δυνάμει της δικαστικής απόφασης _____ του Μονομελούς Πρωτοδικείου _____ και το παρακρατηθέν ποσό από τη μηνιαία σύνταξη ανήλθε σε _____ €.

Έτσι, λαμβανοντας υπόψη και το γεγονός ότι ήδη διενεργείται μηνιαία κράτηση από τη σύνταξη του πολίτη _____ € λόγω σύναψης δανειακής σύμβασης με το Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων, το συνολικό ποσό που παρακρατείται από τη σύνταξη είναι _____ € περίπου. Ως ποσοστό της κύριας σύνταξης είναι 70% περίπου με αποτέλεσμα ο πολίτης να λαμβάνει μηνιαίως το ποσό των _____ € από την κύρια σύνταξη.

Ακόμη όμως κι αν συνυπολογιστούν και τα μηνιαία ποσά που λαμβάνει από τα επικουρικά ταμεία, η συνολική μεικτή μηνιαία σύνταξη ανέρχεται σε _____, με αποτέλεσμα να παρακρατείται το 60% της μηνιαίας μεικτής σύνταξης του πολίτη.

Επί του θέματος αυτή, η Ανεξάρτητη Αρχή θα ήθελε να επισημάνει ότι:

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρ. 982 παρ. 2 εδ. Δ του Κ.Πολ.Δ., εξαιρούνται από την κατάσχεση οι απαιτήσεις μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών παροχών εκτός αν πρόκειται να ικανοποιηθεί απαίτηση για διατροφή που ορίζεται στον νόμο ή σε διάταξη τελευταίας βούλησης ή για συνεισφορά στις ανάγκες της οικογένειας, οπότε επιτρέπεται να γίνει κατάσχεση έως το μισό, αφού ληφθούν υπόψη τα ποσά που εισπράττει ο υπόχρεος, το μέγεθος των υποχρεώσεων που του δημιουργεί ο γάμος του για αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών και ο αριθμός των δικαιούχων.

Κατά το άρθρ. μόνο του ν.δ. 91/1969 περί αστικής προστασίας των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως: «1. Αι εις χρήμα και εις είδος παροχαί προς τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους των οργανισμών

κοινωνικής ασφαλίσεως δεν εκχωρούνται ουδέ κατάσχονται. 2. Εξαιρετικώς επιτρέπεται η κατάσχεσις μέχρι του 1/4 του ποσού της συντάξεως λόγω διατροφής συζύγου, κατιόντων ή ανιόντων...». Από τη διάταξη αυτή η οποία αφορά ειδικά τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, προκύπτει σαφώς ότι από την ισχύ του νομοθετικού αυτού διατάγματος, με το οποίο (παρ. 3) καταργήθηκε ρητώς κάθε αντίθετη γενική ή ειδική διάταξη της κειμένης νομοθεσίας, απαγορεύεται η κατάσχεση των συντάξεων που παρέχονται στους συνταξιούχους των οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως και μόνον κατ' εξαίρεση επιτρέπεται αυτή μέχρι του ποσού του 1/4 της σύνταξης για διατροφή συζύγου ανιόντων ή κατιόντων.

Με το άρθρ. 50 του ν. 1329/1983 αντικαταστάθηκε η παρ. 2 του άρθρ. 982 του ΚΠολΔ και διπλασιάσθηκε το κατασχέτο μέρος από 1/4 σε 1/2 των ακατάσχετων απαιτήσεων εκ μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών παροχών χάριν ικανοποιήσεως απαιτήσεων από διατροφή, όμως με το άρθρο αυτό δεν εθίγη, ως ειδική, η διάταξη του άρθρου μόνου του ν.δ. 91/1969 με την οποία ρυθμίζεται το ζήτημα του κατασχετού και ακατάσχετου των συντάξεων και ασφαλιστικών παροχών, που χορηγούν οι πάσης φύσεως οργανισμοί κοινωνικής ασφαλίσεως και η οποία τέθηκε χάριν του δημοσίου συμφέροντος, για να μην στερηθούν αναγκαστικώς της συντάξεως τους και των αναγκαίων προς συντήρηση τους μέσων οι συνταξιούχοι των ως άνω οργανισμών, οι σύζυγοι και οι ανιόντες ή κατιόντες αυτών. Έτσι το ακατάσχετο και κατασχέτο των απαιτήσεων εκ συντάξεων δεν αντιμετωπίζεται ενιαία και αποκλειστικά από τον ΚΠολΔ, αλλά, καθόσον αφορά τις συντάξεις των πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων ρυθμίζεται από το άρθρο 982 παρ. 2 εδ. δ' του ΚΠολΔ, όπως ήδη ισχύει, ενώ καθόσον αφορά τις συντάξεις που χορηγούνται από τους πάσης φύσεως οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως, μεταξύ των οποίων είναι και το Ν.Α.Τ., διέπεται από την προγενέστερη διάταξη του άρθρου μόνου του ν.δ. 91/1969, η οποία ως ειδική υπερισχύει της πιο πάνω γενικής διάταξης ((Μον. Πρωτ. Πειραιά 24/2014, Μον. Εφ. Θεσσαλονίκης 32/2014, Μον. Εφ. Πειραιά 104/2019, Άρειος Πάγος 146/2020).

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 2 του Αστικού Κώδικα, κατά την οποία ο νόμος διατηρεί την ισχύ του, εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά, εξαιρέσεις από τον κανόνα του ακατάσχετου των αποδοχών μπορεί να προβλεφθούν και με νεότερες διατάξεις της ίδιας τυπικής ισχύος, καθώς οι νεότεροι και ειδικοί κανόνες αποκλείουν την εφαρμογή των παλαιοτέρων και γενικών και εφαρμόζονται αντί αυτών όταν ρυθμίζουν το ίδιο θέμα κατά τρόπο αντίθετο και σε κάθε περίπτωση διαφορετικό και ασυμβίβαστο προς τη ρύθμιση των παλαιοτέρων κανόνων (Άρειος Πάγος 247/2020).

Ειδικότερα όμως για τους δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους εν γένει, στο άρθρ. 1 του α.ν. 1453/1938 ορίζεται ότι: «1. Αι αποδοχαί των δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων και των στρατιωτικών, ως και οι συντάξεις, μερίσματα, εφ` άπαξ βοηθήματα, ή επιστροφαί κρατήσεων των ανωτέρω δεν εκχωρούνται ουδέ κατάσχονται. 2.Κατ` εξαίρεσιν επιτρέπεται εκχώρησις και κατάσχεσις των αποδοχών, συντάξεων, και μερισμάτων των ανωτέρω εις τας κάτωθι περιπτώσεις: α) μέχρις 25% δι`έξοδα διατροφής των κατά νόμον δικαιουμένων ή δια χρέη εκ πάσης αιτίας προς το Δημόσιον και β) μέχρις 25% λόγω χρεών προς οργανισμούς δημοσίου 5 δικαίου εκ δανείων συναφθέντων άνευ παροχής εμπραγμάτου ασφαλείας ή εκ βραχυπροθέσμων πιστώσεων, παρεχομένων κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου. 3.Επίσης επιτρέπεται κατ`εξαίρεσιν η κατάσχεσις των εφ`άπαξ βοηθημάτων ή επιστροφών κρατήσεων, μέχρι του συνόλου τούτων, δια χρέη πάσης φύσεως προς το Δημόσιον ή προς ασφαλιστικούς οργανισμούς των δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών εν γένει, του Δημοσίου προτιμωμένου κατά την εκτέλεσιν, ανεξαρτήτως χρόνου κοινοποιήσεως της κατασχέσεως. 4. Επί συρροής κατασχέσεων, περί ών η παρ. 2 του παρόντος, το σύνολον αυτών κατά την εκτέλεσιν δεν δύναται να υπερβή τα 2/5 των εν τη αυτή παραγράφω σημειουμένων παροχών, προτιμωμένης της ένεκα διατροφής των κατά νόμον δικαιουμένων, ανεξαρτήτως χρόνου κοινοποιήσεως της κατασχέσεως ή αναγγελίας της εκχωρήσεως. Αι λοιπαί εν παρ. 2 εκχωρήσεις ή

κατασχέσεις εκτελούνται κατά σειράν κοινοποιήσεως η αναγγελίας εις το αρμόδιον ταμείον. 5. Τα κατά τα ανωτέρω επιτρεπόμενα όρια εκχωρήσεως και κατασχέσεως υπολογίζονται επί του ακαθαρίστου ποσού των κατά την παρ. 2 του παρόντος άρθρου παροχών».

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του ν. 1453/1938, του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, αλλά και του Κ.Πολ.Δικ., προκύπτει ο γενικός κανόνας του ακατάσχετου και ανεκχώρητου μισθών και συντάξεων. Ειδικότερα, αναφορικά με τους μισθούς και τις συντάξεις των δημοσίων πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, το ακατάσχετο και ανεκχώρητο αυτών προβλέφθηκε αρχικά από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρ. 68 του α.ν. 1854/1951, το οποίο άρθρο διατήρησε την ως άνω αρίθμηση στις κωδικοποιήσεις που επακολούθησαν (π.δ. 1041/1979, π.δ. 166/2000 και π.δ. 169/2007). Ειδικές διατάξεις, που κατ' εξαίρεση επέτρεπαν την κατάσχεση και εκχώρηση των συντάξεων, όπως αυτή του άρθρ. 1 του α.ν. 1453/1938, του άρθρ. 7 του ν.4202/1929 αλλά και της παρ. 1 του άρθρ. 9 του ν.δ. 3783/1957, το οποίο παραπέμπει στις διατάξεις του ν. 4202/1929, φαίνεται ότι διατηρήθηκαν σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Κ.Πολ.Δικ., σύμφωνα με την παρ. 20 του άρθρ. 52 του Εισ.Ν.Κ.Πολ.Δικ., καθόσον αφορούν θέματα που δεν ρυθμίζονται σ' αυτόν (ΝΣΚ 324/2003, 219/2016, ΝΣΚ Ολ. 89/2021).

Περαιτέρω στο άρθρ. 62 του ν. 2214/1994 προβλέπεται ότι για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενών από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεωλυτικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, προς τους δημοσίους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και τους λοιπούς δικαιούμενους, κατά την κείμενη νομοθεσία, κάθε δανειζόμενος υποχρεούται να εκχωρεί υπέρ του δανειστού μέχρι τα 6/10 όλων γενικά των τακτικών μηνιαίων απολαβών του (μισθός, επιδόματα, μηνιαία αναλογία δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, ΔΙΒΕΕΤ, κλπ). Τέλος, κατά το άρθρ. 19 του ν. 2322/1995 ορίζεται ότι «οι ρυθμίσεις του άρθρου 62 του ν. 2214/1994 ... ισχύουν και στο Ταχυδρομικό Ταμευτήριο».

Έτσι, ως προς τους δημοσίους υπαλλήλους η απαγόρευση εκχώρησης και κατάσχεσης μισθού προβλέπεται και με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1453/1938. Στην παρ. 2 όμως του ανωτέρω άρθρου θεσπίζονται και εξαιρέσεις. Ειδικότερα σε ό, τι αφορά την εκχώρηση λόγω δανεισμού, στην παρ. 2 της ανωτέρω διάταξης του ν. 1453/1938 προβλέπεται ότι επιτρέπεται εκχώρηση και κατάσχεση των αποδοχών, συντάξεων, και μερισμάτων μέχρις 25% λόγω χρεών προς οργανισμούς δημοσίου δικαίου από δάνεια που έχουν συναφθεί χωρίς παροχή εμπράγματης ασφάλειας.

Η δυνατότητα αυτή αφορά αποκλειστικά δάνεια χορηγούμενα από οργανισμούς δημοσίου δικαίου. Κατ' ακολουθίαν εν όψει της στενής γραμματικής διατύπωσης της άνω διάταξης, δεν είναι εκ του νόμου επιτρεπτή, η εν λόγω προς τις Τράπεζες εκχώρηση, εφόσον οι Τράπεζες είναι ανώνυμες εταιρείες μη υπαγόμενες στο Δημόσιο Τομέα.

Με ειδική νομοθετική πρόβλεψη υφίσταται δυνατότητα εκχώρησης μέχρι τα 6/10 όλων γενικά των τακτικών μηνιαίων απολαβών (μισθός, επιδόματα, μηνιαία αναλογία δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, ΔΙΒΕΕΤ, κ.λπ.) για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενών τοκοχρεολυτικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας προς τους δημοσίους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και τους λοιπούς δικαιούμενους, από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και το Ταχυδρομικό Ταμευτήριο και είναι αυτοδικαίως άκυρη, ανεξαρτήτως της συμφωνίας των μερών, εκχώρηση προς Τράπεζες, μισθού υπαλλήλων του Δημοσίου για την εξασφάλιση της αποτληρωμής δανείου που λαμβάνει απ' αυτές το προσωπικό τους, πλην των περιπτώσεων που ειδική διάταξη επιτρέπει αυτό, όπως στην περίπτωση του Ταχυδρομικού Ταμευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και μόνο για την απόκτηση πρώτης κατοικίας (ΝΣΚ 316/2010).

Ακολούθως, με το μόνο άρθρο της υπ' αριθ. 2/19843/0094 απόφασης του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β'677/07.03.2012), εκδοθείσας κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 4 του άρθρου 62 του ν. 2214/1994, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 1 του άρθρ. 35 του ν. 4038/2012, ορίζεται ότι :
1. Μειώνουμε σε 3/10 το προβλεπόμενο από τις περιπτώσεις α και β της παραγράφου 1 και την παράγραφο 3 του άρθρου 62 του Ν. 2214/1994 ποσοστό των υποχρεωτικά εκχωρουμένων εκάστοτε τακτικών μηνιαίων απολαβών ή της κύριας και επικουρικής συντάξεως και όλων γενικά των μερισμάτων και άλλων παροχών των ασφαλιστικών ταμείων των δανειζομένων για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγουμένων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεολυτικών δανείων του στεγαστικού τομέα.

2. Η μείωση αυτή καταλαμβάνει και τα δάνεια του στεγαστικού τομέα που έχουν συνομολογηθεί πριν την έκδοση της παρούσας....».

Συμπερασματικά, στην προκείμενη περίπτωση του κυρίου μπορεί να παρακρατηθεί μέχρι το 25% της σύνταξής του για διατροφή και αντίστοιχα 25% για δάνεια χορηγούμενα από οργανισμούς δημοσίου δικαίου που δύναται να φτάσει μέχρι το 30% όλων γενικά των τακτικών μηνιαίων απολαβών για την αποπληρωμή δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας.

Από τα οικονομικά δεδομένα που η Ανεξάρτητη Αρχή έχει στη διάθεσή της, προκύπτει ότι η παρακράτηση της σύνταξης του κυρίου , εις χείρας τρίτου, για διατροφή, υπερβαίνει το προβλεπόμενο από τις ειδικές διατάξεις όριο.

Επειδή ο κύριος δεν διαθέτει άλλους οικονομικούς πόρους, ενώ το εναπομείναν χρηματικό ποσό με το οποίο καλύπτει τις στοιχειώδης ανάγκες διαβίωσης είναι απολύτως ανεπαρκές, παρακαλούμε να επανεξετάσετε την ανωτέρω απόφασή σας.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνηση.

Με εκτίμηση

Βέρα Θεοφυλάκτου

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση: